

Mottagare
Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

Datum
2024-10-23

Diarienummer
DNKS240288

Yttrande över SOU 2024:42 Bildning, utbildning och delaktighet - folkbildningspolitik i en ny tid

Som huvudman för två folkhögskolor, bidragsgivare till studieförbund och SISU Idrottsutbildarna samt bidragsgivare inom det så kallade mobilitetsstödet avger Region Halland yttrande över Folkbildningsutredningen. Yttrandet har tagits fram i samråd med kommunerna i Halland, kommunernas perspektiv beaktas och fördjupas i Falkenbergs kommuns remissvar.

Region Halland ställer sig i huvudsak positiv till utredningens förslag och bedömningar. Vi uppfattar att utredningen bearbetat och ger förslag kring samtliga direktiv och uppdrag regeringar gett den. Det är en gedigen och välgjord utredning som blir till stöd för en ny folkbildningspolitik och skapar förutsättningar för folkbildningens förtroende. Vi vill dock särskilt notera att de minskade ekonomiska förutsättningarna för studieförbunden minskar deras möjligheter att skapa den folkbildningsverksamhet som utredningen syftar till.

I utredningens kapitel 6, som beskriver folkbildningens verksamhet anser Region Halland att det saknas ett resonemang om orsaker till olikheten mellan SISU Idrottsutbildarna och de andra studieförbunden gällande åldersgränser. Man ges olika förutsättningar och respektive verksamhet verkar inte från en jämlik bas gällande barn och unga. SISU Idrottsutbildarnas regelverk tillåter i vissa fall att verksamhet för 7 åringar utgör underlag för folkbildningsverksamhet medan övriga studieförbund har åldersgränsen 13 år.

Region Halland är del av den finansiella flernivåsamverkan, stat-region-kommun, för folkbildningen. Denna fråga berörs alltför kortfattat i utredningen, stödet från regioner och kommuner utgör en väsentlig del i finansieringen. Detta borde belysts och undersökts av utredningen mer.

Regeringen bör beakta Region Hallands synpunkter ovan. Synpunkterna nedan sker i anslutning till utredningens respektive förslag enligt uppställning i avsnitt ”20.3 Förslagen i korthet”, avsnitt ”20.7 Konsekvenser för civilsamhället” samt avsnitt ”20.8 Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen”.

Ändrad målstruktur, mål och delmål och nya indikatorer

Vi instämmer i utredningens förslag om ett övergripande mål och fyra delmål för folkbildningen. Liksom utredningen ser vi en enkelhet och tydlighet i formuleringen som underlättar för berörda i verksamheterna. Det övergripande målet innehåller tre delar; bildning, utbildning och delaktighet. De knyter alla an till folkbildningens verksamhet och tradition. De skäl som anförs i utredningen för respektive del är nyanserade och

klargörande. Att delaktighet finns med och bland annat tolkas som engagemang i samhället och ett aktivt arbete för demokrati och mänskliga rättigheter vill vi särskilt betona.

De fyra delmålen som knyter an till det övergripande målet är konkreta och uppföljningsbara. Liksom utredningen påpekar, framhåller vi att det inte är varje enskild verksamhet som måste omfattas av alla delmål utan det är folkbildningens aktörer sammantaget som ordnar verksamheter som siktar mot delmålen och det övergripande målet.

Delmål tre, ”...att gå vidare i arbetsliv och studier” borde formuleras, med hänsyn till begreppet livslångt lärande då folkbildningen även riktar sig till äldre målgrupper.

Region Halland ställer sig bakom utredningens förslag om komplettering och revidering av dagens indikatorer. Vi ser en styrka i antalet och att de avser nationell nivå. Eventuell statsbidragsfördelning till enskilda studieförbund och folkhögskolor bör inte ske utifrån indikatorerna. Indikatorn ”Andel som studerat vidare efter folkhögskolans allmänna kurs inom 1 år, 2 år och 3 år” kan dock bli problematisk om den kopplas till bidragsfördelning. Risk finns då att folkhögskolor minskar andelen deltagare med kort utbildningsbakgrund till förmån för deltagare som enklare uppfyller indikatorn.

Modell för styrning och fördelning av statens bidrag till folkbildningen ska modifieras

Vi instämmer i utredningens förslag att den nuvarande självförvaltningsmodellen med modifieringar behålls. Vi uppfattar att det är viktigt att både studieförbund och folkhögskolor hålls samman i Folkbildningsrådet och att SISU Idrottsutbildarna får den roll som utredningen föreslår. Utredningen visar också att alternativen med andra myndigheter ger utmaningar som blir kostsamma och kräver omständliga övergångslösningar.

Ny modell för regelbunden uppföljning och utvärdering

Vi instämmer i utredningens förslag att uppföljning och utvärdering ska ske på tre olika nivåer med en mer framträdande roll för den statliga oberoende utvärderingen. I det framtida uppdraget för MYKA föreslår Region Halland att analys av flernivåsamverkan ska ingå.

Förstärkt kontroll och transparens av statsbidraget

Förslaget om förstärkt kontroll och transparens anser vi vara rimligt och instämmer i förslaget. Att Studieförbunden i samverkan tagit initiativ för ett redovisningssystem för samverkanspartner bör underlätta för en rimlig administration hos avdelningar.

Riksrevisionen ska genomföra årlig revision av Folkbildningsrådet och SISU Idrottsutbildarna

Region Halland instämmer i utredningens förslag om revision.

Återtag och återbetalning av statsbidrag

Region Halland anser att förslaget är rimligt och instämmer i förslaget.

Konsekvenser civilsamhället

Vi fäster oss särskilt vid konsekvenser för SISU Idrottsutbildarna, studieförbund och folkhögskolor. Samtliga kommer att i större utsträckning behöva utföra mer administrativa uppgifter av olika slag och lämna analyser, uppföljningar och utvärderingar. För att inte öka denna administrativa börda mer ställer vi förhoppningar om system som inte driver mer administration och kostnader.

Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

Region Halland instämmer i utredningens resonemang om att utredningens förslag kommer att ge positiva effekter för regionen i form av bättre beslutsunderlag för regionens egna bidrags- och regelverk för folkbildningen.

Utredningen säger att förslagen inte medför extra kostnader för regioner och kommuner. Region Halland håller inte med. Det finns stor risk att det skapar mer arbete och kostnader att förse utvärderande och reviderande myndigheter med underlag. En annan konsekvens är att om medel till statens merkostnader ska tas från statsbidraget så kan kommuner och regioner få skjuta till medel som kompensation för minskat statsbidrag.

Driftnämnden Kultur och Skola

Hanna Schölander
Ordförande Driftnämnd kultur och skola

Karin Wettermark Jonsson
Förvaltningschef